

Beste Ryszard Kapuscinski,

In januari zal het tien jaar geleden zijn dat u overleed. U kreeg in Polen een staatsbegrafenis. U was een van de grootste reporters van de twintigste eeuw. Vaandeldrager van de verhalende journalistiek. Ik ben zeker niet de enige die het begin van *De keizer* bijna uit het hoofd kent: 'Het was een klein hondje van een Japans ras. Het heette Lulu. Het mocht in het bed van de keizer slapen. Tijdens diverse ceremonies ontsnapte het aan de keizerlijke knieën en dan plaste het op de schoenen van de hoogwaardigheidsbekleders.'

Ik keek erg naar u op. Ik deelde uw liefde voor verhalen en uw hartstocht voor de derde wereld. Die openingszinnen waren een openbaring toen ik ze in de jaren tachtig las als jonge reporter. Ze toonden hoe je het grote tastbaar kunt maken in het kleine en een diepere onderstroom zichtbaar maken. De keizer ontrafelde de werking van de totalitaire macht, in het Ethiopië van Haile Selassie, en het lijden van het volk. Enkele jaren later zag ik zelf in dat oude paleis hoe rebellenleiders spottend op de keizerlijke troon gingen zitten. Onlangs nam ik afscheid van de jachtige journalistiek met mijn boek *Ex-reporter*, om me volledig toe te leggen op boeken die nog meer adem, tijd en ruimte bieden. Natuurlijk zijn er in de pers evoluties ten goede geweest: de ontzuiling, de vervrouwelijking, de professionalisering. Maar de afgelopen jaren was er steeds minder aandacht voor de grote reportage, de mooiste discipline van de klassieke journalistiek. Onderzoeksverhalen leidden steeds meer een marginaal bestaan.

De dag nadat *Ex-reporter* uitkwam, stapte toevallig ook Helen Boaden, baas van het BBC-radionieuws, uit de journalistiek. In een lange brief schetste ze dezelfde evolutie: 'We leven in een tijd van instantnieuws'. Eerder dit jaar besloot Pascal Verbeken al: 'Verhalende journalistiek komt steeds meer onder druk te staan'. En nog eerder toonde Maarten Keulemans van *de Volkskrant* dit met cijfers en grafieken aan: 'Help, het reuzenartikel verdwijnt uit de kranten'.

Nu leidt het Trump-effect tot een gewetensonderzoek in de pers, met *The New York Times* op kop. Waarom lieten de media Trump zo de headlines beheersen en zag toch bijna niemand zijn overwinning aankomen? Om nog te zwijgen over het nepnieuws in de 'nieuwe media'. In het Trump-tijdperk is er meer nood dan ooit aan grote journalistieke verhalen, die inzicht en begrip brengen. Juist in wankele post-truth-tijden groeit de behoefte aan diepgravende, relevante achtergrondverhalen en longreads, die het blikveld verbreden en de nuance tonen waar die nodig is. Dat was toch zeker ook uw mening geweest. Enkele jaren na uw dood onthulde een Poolse journalist echter hoe vaak u de werkelijkheid verdraaide en verfraaide. Ik stond paf. Het keizerlijke hondje Lulu plaste niet op de schoenen van de hoge gasten. En er was géén hofdienaar aangesteld voor het opruimen van de plasjes. En nog andere, helaas meer zwaarwichtige fouten.

Uw prachtige boeken zullen de

© Fred Debrock

controverse ongetwijfeld overleven, maar uw geloofwaardigheid als reporter kreeg een knauw. Journalistiek is nooit feilloos, maar je blijft streven naar de best mogelijke versie van de waarheid. Het is goed dat uw uitglijders door een andere journalist werden onderzocht. Hopelijk leidt het zelfonderzoek na Trump nu tot het besluit dat we weer meer moeten investeren in journalisten die op het terrein gaan, die naar de mensen luisteren, die hun verhalen optekenen. Verhalen die niet alleen nieuws brengen maar ook context en betekenis. Zoals u het stelde: 'Onder de brandende actualiteit loopt een trage rivier die van alle tijden is. Probeer het ritme van de rivier te vatten.'

Velen schreven trouwens dat ook Trump een hondje heeft. Een labrador, die Spinee zou heten. Maar volgens *The New York Times* gaat het om nepnieuws.

Met vriendelijke groet,
Chris de Stoop

CHRIS DE STOOP

De Belgische journalist publiceerde recentelijk 'Ex-reporter', een bundeling reportages die hij voor weekblad 'Knack' schreef. Andere boeken van zijn hand zijn onder meer 'Dit is mijn hof', 'De bres' en 'Vrede zij met u, zuster'. Hij schrijft een brief aan de Poolse journalist en reiziger Ryszard Kapuscinski (1932-2007).